

Sociālā uzņēmējdarbība Latvijā: rīcības plāns sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai

1. Ievads/kopsavilkums

Šis rīcības plāns ir balstīts uz sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas kartēšanas dokumentu un strukturēts tajās pašās tematiskajās sadaļās, koncentrējoties uz ilgtermiņa uzlabojumiem, kas nepieciešami ekosistēmas turpmākai attīstībai, kā arī konkrētiem pasākumiem, ko Latvijas sociālās uzņēmējdarbības asociācija (LSUA) kā viena no galvenajām, valsts līmeņa ieinteresētajām personām aprņemas īstenot minēto uzlabojumu sasniegšanai.

Ir skaidrs, ka nozīmīgi, ilgtermiņa visas ekosistēmas uzlabojumi nevar īstenoties vienas nakts laikā. Ir arī taisnība, ka, lai sasniegtu reālus rezultātus un pārmaiņas, visiem galvenajiem ekosistēmas dalībniekiem ir jāiesaistās un jāsniedz savs ieguldījums. Tomēr LSUA pieredze liecina, ka ir jābūt vienam vai diviem ekosistēmas dalībniekiem, kas uzņemas iniciatīvu un aktīvi iegulda laiku un pūles, iesaistot visas pārējās ieinteresētās personas, nodrošinot skaidru un efektīvu komunikāciju, kalpojot par informācijas un kontaktu apmaiņas punktu un nodrošinot informāciju par nozares attīstības jaunumiem. Ņemot vērā, ka pēdējo 3 gadu laikā LSUA ir attīstījies, dabiski uzņemties un pildot šo lomu, šajā rīcības plānā minētās darbības un pasākumi galvenokārt ir vērsti uz ekosistēmas paplašināšanu, nozares pārstāvniecību, izpratnes veicināšanu un partnerību veidošanu. Tomēr, tā kā LSUA darbojas galvenokārt savu biedru labā, rīcības plāns ietver arī darbības un pasākumus, kas tieši vērsti uz sociālajiem uzņēmumiem un to prasmju, zināšanu, kapacitātes un vispārējā snieguma uzlabošanu.

Lielākā daļa no rīcības plānā minētajiem pasākumiem tiks īstenoti vai vismaz uzsākti 2019. gadā atkarībā no LSUA budžeta un finansējuma iespējām.

2. Sociālā uzņēmējdarbība un sociālie uzņēmumi – pārskats

Sociālo uzņēmumu un visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai nepieciešami sekojoši ilgtermiņa uzlabojumi:

- Vairumā sociālo uzņēmumu, jo īpaši tajos, kas ir jaunāki par 3 gadiem, nepieciešama vispārējo uzņēmējdarbības prasmiņu un kompetenču uzlabošana, lai palielinātu uzņēmumu iespējas veidot ilgstošu, paaugstinātas sociālās ietekmes uzņēmējdarbību.
- Lielāka sabiedrības un konkrēto ieinteresēto pušu informētība par sociālo uzņēmumu potenciālu un ietekmi nepieciešama, lai nodrošinātu lielākas tirgus un partnerības iespējas sociālajiem uzņēmumiem un veicinātu to pārdošanas rezultātus.
- Atkarības no dotācijām, subsīdijām un cita veida valsts un privātā sektora „atbalsta” mazināšana nepieciešama, lai atbrīvotos no nevalstisko un labdarības organizāciju mentalitātes un attīstītu uz uzņēmējdarbību orientētu domāšanu, kas nodrošina ilgtermiņa finansiālo un sociālo ietekmi un rezultātus.
- Uz datiem balstīta sociālās uzņēmējdarbības sektora izpēte un pārskats nepieciešami, lai analizētu uzņēmumu finansiālo un sociālo ietekmi un rezultātus, kā arī noteiktu konkrētus pasākumus nozares turpmākai stiprināšanai un attīstībai. Dati ir arī nepieciešami, lai veicinātu izpratni par sociālo uzņēmumu ietekmi un to ieguldījumu kopējā ekonomikā.

LSUA 2019. gadā plānotās aktivitātes situācijas uzlabošanai:

- Uz datiem balstīta sociālās uzņēmējdarbības sektora izpēte un pārskata veidošana, pamatojoties uz Labklājības ministrijas sociālo uzņēmumu reģistru un citu publiski pieejamo informāciju (piem., nodokļu pārskatiem, sociālās ietekmes ziņojumiem).
- Stāstu stāstīšana, informācija un plašsaziņas līdzekļu aktivitātes visu LSUA īstenoto pasākumu laikā, lai sasniegtu plašāku auditoriju un pievērstu lielāku uzmanību sociālo uzņēmumu darbībai. Sociālo uzņēmumu kataloga publicēšana (drukātā veidā un tiešsaistē), iekļaujot sociālo uzņēmumu stāstus trīs valodās (LV, ENG, RU).
- Dažādi pasākumi priekš un ar SEAL biedriem un citām ieinteresētajām pusēm, lai uzlabotu to uzņēmējdarbības prasmes un kompetenci – piemēram, semināri, apmācības, semināri, konferences. Sadarbība ar partneru organizācijām un institūcijām, organizējot kopīgus pasākumus un/vai mudinot sociālos uzņēmumus izmantot dažādās citu ekosistēmas dalībnieku piedāvātās mācīšanās iespējas.

3. Tiesiskais un politiskais ietvars

Sociālo uzņēmumu un visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai nepieciešami sekojoši ilgtermiņa uzlabojumi:

- Lielāka un dziļāka izpratne par jauno Sociālā uzņēmuma likumu un tā sniegtajām iespējām un priekšrocībām, jāveic informācijas un komunikācijas pasākumi mērķauditorijām (potenciālajiem un esošajiem sociālajiem uzņēmējiem).
- Nepieciešama diskusija starp un ar sociālajiem uzņēmumiem par iespējamiem uzlabojumiem un izmaiņām likumā.
- Nepieciešama ilgtermiņa sociālās uzņēmējdarbības attīstības politika, kas vērsta ne tikai uz sociālo uzņēmumu, bet arī visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstību.

LSUA 2019. gadā plānotās aktivitātes situācijas uzlabošanai:

- Informatīvas aktivitātes (semināri, apmācības, semināri, tiešsaistes un drukāti materiāli) un individuālas konsultācijas visa gada garumā, lai palielinātu informētību un izpratni par Sociālo uzņēmumu likumu un tā piemērošanu.
- Sadarbība ar LSUA biedriem un visu sociālo uzņēmumu kopienu, lai formulētu priekšlikumus likuma izmaiņām un uzlabojumiem. Sadarbība ar ekspertiem, lai izstrādātu konkrētus priekšlikumus un tos iesniegtu Labklājības ministrijai un lēmumu pieņēmējiem.
- Sadarbība ar Labklājības ministriju, lai izveidotu ilgtermiņa sociālās uzņēmējdarbības attīstības politiku – sanāksmju un sarunu iniciēšana, kā arī konkrētu priekšlikumu politikas dokumentiem izstrāde.

4. Galvenās ieinteresētās puses un dalībnieki

Sociālo uzņēmumu un visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai nepieciešami sekojoši ilgtermiņa uzlabojumi:

- Efektīvāka un saskaņotāka visu līmeņu ieinteresēto personu sadarbība, lai uzlabotu kopējo ekosistēmu.
- Valsts un pašvaldību politikas veidotāju un lēmumu pieņēmēju lielāka un dziļāka izpratne par sociālo uzņēmumu potenciālu un priekšrocībām, konkrēti priekšlikumi par to, ko viņi var darīt vietējā un valsts līmenī, lai veicinātu sociālo uzņēmumu attīstību.
- Vairāk starpdisciplināru partnerību starp esošajām un jaunajām ieinteresētajām pusēm, jo īpaši no privātā sektora, lai pievērstu lielāku uzmanību sociālo uzņēmumu nozarei un apvienotu to ar citiem sektoriem un nozarēm (piemēram, tehnoloģijas, IT, zinātne, radošums, izglītība, ražošana utt.).

LSUA 2019. gadā plānotās aktivitātes situācijas uzlabošanai:

- Kalpošana par koordinācijas punktu un sadarbības platformu (informācijas apmaiņai, sanāksmēm, semināriem ieinteresētajām personām utt.), efektīvas un regulāras saziņas nodrošināšana ar galvenajām ieinteresētajām personām un dalībniekiem par aktuālajiem notikumiem un pasākumiem, informēšana par problēmām un izaicinājumiem, kā arī iniciatīvas uzņemšanās risinājumu meklēšanai.
- Pārstāvības un izpratnes veicināšanas pasākumi (sanāksmes, semināri, mediju pasākumi, tieša saziņa) valsts un pašvaldību ieinteresētajām pusēm, lai palielinātu viņu informētību un iesaistītu viņus sadarbības iespēju veidošanā ar un priekš sociālajiem uzņēmumiem. Konkrētu priekšlikumu formulēšana pašvaldībām par to, ko tieši viņi var darīt priekš un ar sociālajiem uzņēmumiem savās teritorijās.
- Proaktīva pieeja jauniem partneriem no citām nozarēm un sektoriem, lai izveidotu kopīgus pasākumus un citas aktivitātes, kurās sociālie uzņēmumi var integrēties, piedalīties un prezentēt savu darbu.

5. Finansējuma pieejamība: finanšu atbalsta instrumenti, attīstības finansējums, ieguldījumi sociālajā jomā

Sociālo uzņēmumu un visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai nepieciešami sekojoši ilgtermiņa uzlabojumi:

- Efektīva un pārdomāta Labklājības ministrijas, ALTUM, LSUA un citu ieinteresēto personu sadarbība, lai izveidotu finanšu un investīciju instrumentus sociālajiem uzņēmumiem laikposmam pēc 2022. gada.
- Sociālās ietekmes investīciju ekosistēmas uzlabošana - piedāvājuma un pieprasījuma puses izpratnes un kapacitātes palielināšana, kā arī potenciālo starpnieku, kas var apvienot sociālos uzņēmumus un investorus, kapacitātes stiprināšana.
- Privāto investoru informētības palielināšana par sociālajiem uzņēmumiem.

LSUA 2019. gadā plānotās aktivitātes situācijas uzlabošanai:

- Regulāra un sistemātiska sadarbība ar Labklājības ministriju, ALTUM un citām ieinteresētajām personām, lai izpētītu ES un cita sociālo uzņēmumu finansējuma iespējas nākamajam plānošanas periodiem. Izpēte un ideju apmaiņa par citiem iespējamajiem finanšu un investīciju pasākumiem - piemēram, aizdevumu shēmas, privātā un valsts partnerība, sociālās ietekmes obligācijas utt.
- Sociālās ietekmes investīciju ieinteresēto pušu sanāksmju organizēšana un platformas nodrošināšana ideju un informācijas apmaiņai par šo tēmu. Konkrētu priekšlikumu formulēšana attiecībā uz iespējamajiem ieguldījumiem sociālajā jomā. Proaktīva privātā sektora investoru uzrunāšana sociālās uzņēmējdarbības nozares veicināšanai.
- Sadarbojoties ar SEAL biedriem, esošo sociālo uzņēmumu investīciju veiksmes stāstu apkopošana un publicēšana, tostarp iekļaujot reālus datus par to finanšu rezultātiem un ieguldījumu atdevi, šo stāstu izmantošana komunikācijā ar privātajiem investoriem.
- Satikšanās un savstarpējas komunikācijas iespēju (notikumu, sadarbības pasākumu, sanāksmju, laukumu konkursu, konferenču) veidošana sociālajiem uzņēmumiem un investoriem.

6. Nefinanšu atbalsts

Sociālo uzņēmumu un visas sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstībai nepieciešami sekojoši ilgtermiņa uzlabojumi:

- Arvien vairāk un vairāk ir nepieciešami dažādi regulāri un sistemātiski nefinanšu sociālo uzņēmumu specifisko zināšanu un prasmju atbalsta instrumenti inkubatoru, akseleratoru un individuālu konsultāciju veidā. Sociālie uzņēmumi gūtu lielu labumu, ja viņiem būtu vieglāk piekļūt vajadzīgajam prasmju un zināšanu atbalstam konkrētajā situācijā, un šo atbalsta pasākumu izmantošana ilgtermiņā uzlabotu viņu uzņēmējdarbības un sociālās ietekmes rezultātus.
- Ir nepieciešams kopīgs mārketinga un izpratnes veidošanas atbalsts, lai palielinātu sociālo uzņēmumu un to darbības atpazīstamību. Ir nepieciešama diskusija, kā arī izpēte un analīze par to, vai šo atbalstu var īstenot, izmantojot sociālo uzņēmumu marķējumu vai citus pasākumus.

LSUA 2019. gadā plānotās aktivitātes situācijas uzlabošanai:

- Sadarbība ar esošajiem inkubatoriem un akseleratoriem viņu programmu un pakalpojumu uzlabošanai un pielāgošanai sociālo uzņēmumu vajadzībām un izaicinājumiem. Sociālo uzņēmumu mudināšana izmantot pakalpojumus un programmas, ko nodrošina inkubatori un akseleratori, kā arī citas mācību iespējas.
- Iespēju un partnerību meklēšana, lai izveidotu nefinansiālus atbalsta mehānismus nobriedušākiem un attīstītākiem sociālajiem uzņēmumiem, kam nepieciešama īpaša palīdzība turpmākajai attīstībai.
- Tirgus pētījumu veikšana starp LSUA biedriem par sociāla uzņēmuma etiķeti vai preču zīmi, dažādu iespēju izpēte par to, kā varētu izveidot šādu marķēšanas sistēmu, kurš būtu par to atbildīgs, kā to varētu finansēt utt. Konkrētu priekšlikumu izstrāde un to apspriešana ar LSUA biedriem un sociālo uzņēmumu kopienu.

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

© Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija

Visas tiesības aizsargātas

Citēšanas vai pārpublicēšanas gadījumā atsauce obligāta